

El Banc d'Espanya

No hi haurà tomb autonòmic en el terreny financer. Catalunya no crearà el seu banc públic ni tindrà presència directa en el consell del Banc d'Espanya. És la crònica d'una ofensiva política que no havia de fracassar.

Hem de reaccionar contra una política discriminatòria econòmicament, políticament i psicològicament". Un mes abans de la campanya de les eleccions generals del 6 de juny, el president Pujol acompanyava amb aquestes paraules l'anunci que la Generalitat estava decidida a crear un banc públic català. La conjuntura política i econòmica per a l'autonomia catalana era especialment adversa. L'acord de traspàs del 15% de l'IRPF continuava pendent i enverinava perillosament les relacions polítiques entre Catalunya i el Govern central. La manca de solució al finançament autonòmic ofegava la tresoreria de la Generalitat. La crisi econòmica es trobava en un dels pitjors moments, i el Govern català trobava a faltar eines autònomes d'ajut a les empreses en dificultats. A les raons conjunturals s'hi afegia una altra de fons: l'obsessió històrica de Jordi Pujol per l'existència d'estructures de poder financer d'obediència catalana.

Tot i l'anunci de Pujol, l'hermetisme va rodejant en tot moment el projecte de creació del banc públic català. Es va parlar d'un detallat informe elaborat per Macià Alavedra, però no va ser exposat públicament mai. Es va especular amb la possibilitat que aquest hipotètic banc autònom pogués gestionar els coeficients de caixa que les entitats financeres catalanes dipositen obligatòriament al Banc d'Espanya. Inclús es va dir que la Generalitat podria arribar a emetre paper moneda amb format propi.

La reacció de Madrid va ser frontalment negativa, i la polèmica s'aguditzà quan en plena campanya electoral el Govern basc va anunciar la creació immediata del seu banc públic. Els bascos tiraven pel dret amb un projecte de llei que incloïa la discutida gestió dels coeficients de caixa. La sensació generalitzada fou que qualsevol pacte postelectoral que necessités el suport del PNB hauria de passar per l'acceptació de la creació del banc públic basc.

En plena polèmica, el Govern català va posar damunt de la taula el que semblava una proposta complementària, però que més endavant

va esdevenir alternativa: la reivindicació que la Generalitat havia de comptar amb una representació directa, institucional, en el consell del Banc d'Espanya, màxim òrgan rector del banc emissor.

Un any després, el Govern català ha renunciat a crear un banc públic de nova planta, i la reivindicació d'una presència institucional al Banc d'Espanya s'ha anat diluint fins a morir en forma d'esmena rebutjada en el recent debat de la Llei d'Autonomia del Banc d'Espanya. El que semblava que havia de ser una ofensiva financera en tota la regla en el marc del tomb autonòmic s'ha reduït a un foc d'encenalls. Per què?

El que no depèn de Madrid. Després del 6 de juny, una de les primeres coses que van quedar clares fou que CiU estava disposada a cedir respecte a la pretensió de crear un banc públic català. A Catalunya, n'hi podia haver prou amb la potenciació i ampliació de funcions de l'Institut Català de Finances, entitat de crèdit públic de la Generalitat. De totes les funcions que l'ICF té assignades per llei, fins ara només ha portat a la pràctica les relacionades amb crèdits i avals a la indústria. L'ampliació de l'Institut passa per dos punts fonamentals: en primer lloc, poder tenir accés directe a qualsevol dels grans mercats de captació de recursos, ja sigui el mercat interbancari o els d'apèl·lació a l'estalvi (pagarès, bons, obligacions...); i en segon lloc, tenir un marc d'actuació que vagi més enllà dels límits marcats pel pressupost anual de la Generalitat, guanyant en autonomia. Són mesures previstes en la llei de creació de l'ICF, i no necessiten el vist-i-plau de Madrid. Només depenen de la voluntat política de la Generalitat.

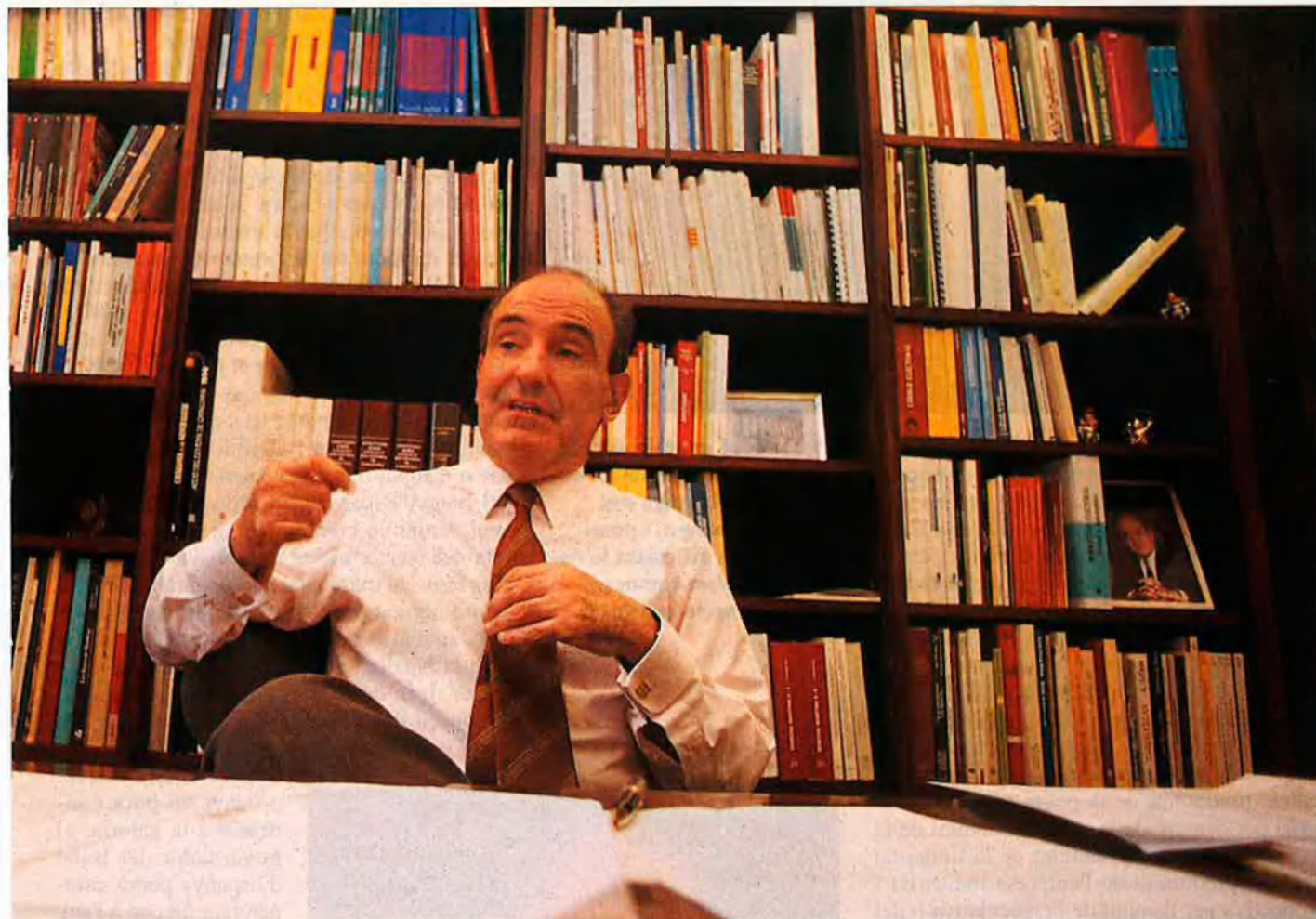
Tot i això, per a ser plenament efectives haurien d'anar acompanyades del reconeixement per part de Madrid de l'estatus bancari per a l'ICF. El resultat final d'aquestes modificacions posaria l'Institut Català de Finances que dirigeix Ernest Sena al mateix nivell que l'Instituto de Crédito Oficial (ICO) o, anant més enllà, del Banc Europeu d'Inversions (BEI). Per via indirecta, la Generalitat dispo-

Miquel Roca no ha reeixit en la negociació sobre la presència de la Generalitat en el Banc d'Espanya. Finalment el banc emissor no es federalitzarà, i CiU haurà de limitar-se a influir en els nomenaments dels consellers. Baix, Ernest Sena, director de l'Institut Català de Finances, que veurà ampliades les seves funcions.

no es federalitzarà

CARME PUERTOLAS

saria de fet d'un banc públic amb plena operativitat. Això sí, sense la possibilitat de gestionar els coeficients de caixa del Banc d'Espanya.

En els primers mesos de legislatura, doncs, el perfil reivindicatiu del Govern català canvia de direcció significativament: la qüestió realment important és que la Generalitat pugui estar representada directament al consell del Banc d'Espanya. El mes d'octubre, de tornada d'un viatge a Brussel·les, el president Pujol explica davant les càmeres de TV3 que aquest serà el cavall de batalla de la Generalitat. La privilegiada situació de CiU al Congrés de Diputats fa preveure que la negociació es pot inclinar en favor del costat català: es tracta d'introduir aquesta reforma estructural en l'articulat de la Llei d'Autonomia del Banc d'Espanya que s'ha de discutir al Congrés.

Per què la Generalitat vol estar representada al Banc d'Espanya? En primer lloc, cal recor-

dar que l'Estatut d'Autonomia preveu que el Govern català tingui representació directa en els consells d'administració de totes les empreses públiques estatals que actuen a Catalunya. Això és vàlid per a l'INI, Renfe, i també per al Banc d'Espanya. Es tracta, doncs, d'una qüestió de respecte institucional, de contingut econòmic. En segon lloc hi ha l'aspiració de la Generalitat d'influir en la política monetària espanyola i estar-ne, com a mínim, informada de primera mà. La política monetària no és neutra. Els seus efectes són majors en economies de les característiques de la catalana: predomini de la petita i mitjana empresa per damunt de la gran; predomini de la propietat privada per damunt de la titularitat pública; predomini de l'empresa industrial i productiva per damunt de l'especulativa o del sector dels serveis. Una política monetària restrictiva com l'aplicada pel Banc d'Espanya durant l'última dècada perjudica més Catalunya que altres comunitats.

La necessitat de ser-hi és clara. L'oportunitat, amb la discussió de la llei per endavant, encara més. Les declaracions de Pujol tornant de Brussel·les són ben definidores, i tant la Generalitat com el grup parlamentari de CiU a Madrid obren els contactes i les negociacions per fer possible el canvi històric que permeti determinades autonomies —les que tenen competències en matèria financera— seure al consell del Banc d'Espanya. Una operació de gran contingut polític i transcendència econòmica. El resultat final ha de ser la federalització del banc emissor, a l'estil del Bundesbank alemany (al banc central germànic hi són presents els presidents dels bancs públics dels lander o regions autònomes. Cal matisar, però, que al Bundesbank el caràcter federal li ve de naixement, ja que va ser creat a partir dels bancs regionals. El cas

L'escàndol protagonitzat per Mariano Rubio ha entorbidat la imatge del Banc d'Espanya. I possiblement ha dificultat la negociació sobre canvis autonòmics en la institució.

Xabier Arzallus. El Partit Nacionalista Basc tampoc se n'ha sortit.

del banc d'Espanya és sensiblement diferent).

Si les negociacions del tomb autonòmic són clandestines, en aquest cas el secretisme ha tingut valor absolut. Amb una dificultat afegida: l'escàndol Mariano Rubio deixa poc marge de maniobra al Govern central per fer "experiments" amb el Banc d'Espanya.

El mes de març es coneix que Miquel Roca havia viatjat a Vitòria per a entrevistar-se amb Xabier Arzallus i José Antonio Ardanza. L'objectiu, segons es va interpretar en aquell moment, era unificar posicions en la negociació amb el Govern central sobre el Banc d'Espanya. El PNB s'havia mantingut ferm fins aquell moment en la pretensió de crear un banc públic d'Euzkadi. Després de l'entrevista amb Roca, el Govern basc va anunciar que renuncia al seu banc. La Generalitat, per boca de Macià Alavedra, va fer el mateix gest. Tots els moviments indicaven que els dos governs autònoms desistien dels seus projectes inicials —molt mal vistos per l'administració central— a canvi d'algun tipus de presència en el consell del Banc d'Espanya. L'acord semblava imminent, tenint en compte que la Llei d'Autonomia del banc emissor es trobava en les últimes fases de tramitació parlamentària...

Però alguna cosa es va perdre en el camí. CiU arriba al debat parlamentari de la llei amb la batalla perduda. Formalment, el grup nacionalista defensa una esmena per ampliar el consell del Banc d'Espanya i donar-hi cabuda a algunes autonomies. El PSOE s'hi

oposa i només ofereix a canvi un pura concessió a la galeria: el governador del Banc d'Espanya podrà comparèixer un cop a l'any per informar davant del Consell de Política Fiscal i Financera, on són representades les disset autonomies. Sorprenentment, CiU accepta sense protestar i valora positivament "el pas endavant" que s'ha donat. EL TEMPS ha intentat infructuosament que Miquel Roca o Francesc Homs expliquin els motius de la posició final de CiU. El més probable és que ara CiU s'hagi de limitar a influir en el nomenament d'alguns dels membres del nou consell del Banc d'Espanya. **Eduard Voltas**